ਸ਼ਮੰਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਦ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ

ਦ ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8144 ਦੇ 2018)

08 ਅਗਸਤ, 2018

[ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ ਅਤੇ ਆਰ. ਬਾਨੂਮਥੀ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਮੁਆਵਜ਼ਾ: ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਹਾਦਸਾ – ਤੀਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਖਤਰਾ – ਬੀਮਾ ਕਮਪਨੀ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ – ਅਪੀਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ / ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਇੱਕ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਸਫਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਚੋਟ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ – ਦਾਅਵਾ ਅਰਜ਼ੀ – ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਬੀਮਾ ਕਮਪਨੀ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭਰਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਕਮਪਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਰਕਮ ਗਲਤ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ – ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਰੁ. 3,55,500/- ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿਆ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਿਰਫ ਗਲਤ ਵਾਹਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭਰਣ ਦੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੁ. 3,55,500/- ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਰੁ. 4,94,700/- ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਕਮਪਨੀ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭਰਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਗਲਤ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੁਵਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਧੂਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹੀ ਹੈ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਤਿਉਦਮੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭਰਨ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਕਮਪਨੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੋਂ ਬਰਹਮੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਰੁ. 3,55,500/- ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ ਰੁ. 4,94,700/- ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ – ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੁੜ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

1. "ਪੇ ਅਤੇ ਵਸੂਲ" ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੁਵਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ.

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬੀਮਾ ਕਮਪਨੀ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚਿਆ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਹਾਦਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਲਸੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡਰਾਈਵਰ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਡਰਾਈਵਰ ਦਾ ਅਣਵੈਧ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ, ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਤੀਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੀਮਾ ਕਮਪਨੀ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭਰਨਾਂ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਕਮਪਨੀ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਧਾਰਕ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 6] [490- ਡੀ-ਈ]

2. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, "ਪੇ ਅਤੇ ਵਸੂਲ" ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਮਾਮਲਾ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਹੁਤ ਭਾਰੀ ਪੜਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਸ਼ੂਰੇਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ v. ਪਰਵਥਨੇਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠਕ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ। ਪਰਵਥਨੇਨੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਧਾਰਾ 142 ਐਸੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਕਿ “ਜੇ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਉਸਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।” ਪਰਵਥਨੇਨੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ ਖਤਮ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਸੁਵਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਧੂਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 11 ਅਤੇ 12] [494- ਬੀ-ਐੱਫ]
3. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭਰਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੁਵਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਧੂਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰਤਿਉਦਮੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭਰਨ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜੋ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੁੜ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 12] [494-ਐਫ-ਐਚ]

ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਵਿ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2004) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 297 : [2004] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 180 ; ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਵਿ. ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਧੁਤ (2007) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 700 : [2007] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 579 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।

ਓਰੀਐਂਟਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਵਿ. ਕੇ.ਸੀ.ਸੁਬਰਮਣਿਆਮ ਮਨੁ / ਕੇ.ਏ /0945/2012 ; ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰੀ ਵਿ. ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਦੇਵ ਅਤੇ ਹੋਰ (2008) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 193 : [2008] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 874 ; ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਵਿ. ਬੋਮੀਥੀ ਸੁੱਭਾਇਅੰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2005) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 243 ; ਓਰੀਐਂਟਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਵਿ. ਬ੍ਰਿਜ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 56 : [2007] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 843 ; ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਵਿ. ਪਰਵਤਨੇਨੀ ਅਤੇ ਦੂਜਾ (2009) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 785 ; ਓਰੀਐਂਟਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਵਿ. ਨੰਜ਼ਾਪਪਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2004) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 224 : [2004] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 365 – ਉਲੇਖਿਤ।

ਮੁਕੱਦਮਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਵਾਲਾ:

[2004] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 180 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 6

[2007] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 579 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪੈਰਾ 8

[2008] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 874 ਉਲੇਖਿਤ ਪੈਰਾ 8

(2005) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 243 ਉਲੇਖਿਤ ਪੈਰਾ 9

[2007] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 843 ਉਲੇਖਿਤ ਪੈਰਾ 10

(2009) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 785 ਉਲੇਖਿਤ ਪੈਰਾ 11

[2004] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 365 ਉਲੇਖਿਤ ਪੈਰਾ 13

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਜੁਰੀਸਡੀਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8144 ਜਾਰੀ 2018।

ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਧਾਰਵਾਡ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ 14.09.2016 ਨੂੰ ਐੱਮ.ਐੱਫ ਏ ਨੰਬਰ 24534/2010(ਐਮ.ਵੀ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਮੰਜੁਨਾਥ ਮੇਲਡ, ਅਨੀਲ ਕੁਮਾਰ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ਼ ਐਸ਼ਥਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਵਕੀਲ।

ਸ਼ਮੰਨਾ ਬਨਾਮ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਨੇਜਰ ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਟਿਡ [ਆਰ. ਬਾਨੂਮਥੀ, ਜੇ.]

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਓ ਬਾਨੂਮਥੀ, ਜ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ।

2. ਇਹ ਅਪੀਲ ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਧਾਰਵਾਡ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ 14.09.2016 ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ "ਭਰਪਾਈ ਅਤੇ ਵਸੂਲੀ" ਸਿੱਧਾਂਤ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ ਅਪੀਲਾਂਵਾਲੇ/ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ 3,55,500 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 4,94,700 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 6% ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਦਰ ਨਾਲ।

3. 14.04.2008 ਨੂੰ, ਸ਼ੰਕਰੇਪਪਾ ਪੱਟਾਰ ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲਾਂਵਾਲੇ/ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ, ਇੱਕ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਦੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ KA-22/M-3805 ਸੀ। ਜੀਪ ਨੂੰ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਜੀਪ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਅਚਾਨਕ ਖੁਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸ਼ੰਕਰੇਪਪਾ ਵਾਹਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਪੈਗਿਆ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਚੋਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਅਪੀਲਾਂਵਾਲਿਆਂ/ਦੇਹਾਂਤ ਹੋਏ ਸ਼ੰਕਰੇਪਪਾ ਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਾਅਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 3,55,500 ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਦਾਇਗੀ ਤੱਕ 6% ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੀਪ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰ ਕੋਲ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵੈਧ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਪਾਲਿਸੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲਾਂਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲੈ ਸੇਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਹੱਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

4. ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਓਰੀਐਂਟਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਵਿ. ਕੇ.ਸੀ.ਸੁਬਰਮਣਿਆਮ ਮਨੂ/ਕੇਏ/0945/2012 : ਆਈ.ਐਲ.ਆਰ 2012 ਕੇ.ਆਰ 5241 ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਉਚਿਤ ਅਦਾਲਤ (ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ) ਨੇ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੈਸਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੱਕ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਗੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਲੇਖ 142 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਵਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਇਸ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਸੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਥਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੇਵਲ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ 3,55,500 ਰੁਪਏ ਤੋਂ 4,94,700 ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੌਤ ਹੋਏ ਸ਼ੰਕਰੇਪਪਾ ਦੀ ਉਮਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ '18' ਦਾ ਗੁਣਾ ਅਨੁਕੂਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਬਜਾਏ '14' ਦਾ ਗੁਣਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ "ਭਰਪਾਈ ਅਤੇ ਵਸੂਲੀ" ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਪੀਲਾਂਵਾਲੇ/ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ।

5. ਅਸੀਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਜੱਜਮੈਂਟ ਦਾ ਸਾਇਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉਤੇ ਰੱਖੇ ਮਟੀਰੀਅਲ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਹੈ।
6. ਤੀਸਰੇ ਪੱਖੀ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਵਿ. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2004) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 297 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਤੀਸਰੇ ਪੱਖੀ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਨੂੰ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਇਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। "ਭਰਪਾਈ ਅਤੇ ਵਸੂਲੀ" ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਡ੍ਰਾਈਵਰ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਅਵੈਧਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪਾਲੀਸੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਤੀਸਰੇ ਪੱਖੀ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਤੀਸਰੇ ਪੱਖੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਉਸ ਰਕਮ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਵਸੂਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬੀਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਤੇ ਤੀਸਰੇ ਪੱਖੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ "ਭਰਪਾਈ ਅਤੇ ਵਸੂਲੀ" ਦੇ ਕਿਵੇਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਪੈਰਾ (110) ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੰਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ:-

"110. ਸਾਡੇ ਪਾਠਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੇ ਸਾਰਾਂਸ਼ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ:

(1) ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988 ਦਾ ਅਧਿਆਇ XI ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੀਸਰੇ ਪੱਖੀ ਖ਼ਤਰੇ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਲਈ ਵਾਹਨਾਂ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਭਲਾਈ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਮਕਸਦ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਹਾਦਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਰਾਹਤ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਵਾਹਨਾਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬੀਮਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਸ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

(2) ਇੱਕ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਵਹੀਕਲ ਐਕਟ, 1988 ਦੇ ਧਾਰਾ 163-ਏ ਜਾਂ 166 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਾਅਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 149(2)(1)(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਦਿਫ਼ਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(3) ਨੀਤੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਡ੍ਰਾਈਵਰ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਜਾਂ ਡ੍ਰਾਈਵਰ ਦਾ ਅਵੈਧ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 149 ਦੇ ਉਪਧਾਰਾ (2)(a)(ii) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਲੰਘਣਾ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕੇ। ਕੇਵਲ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਗੈਰਮੌਜੂਦਗੀ, ਝੂਠਾ ਜਾਂ ਅਵੈਧ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਜਾਂ ਡ੍ਰਾਈਵਰ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ, ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ ਡ੍ਰਾਈਵ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਯੋਗ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਤੀਸਰੇ ਪੱਖੀ ਖ਼ਤਰੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਇੱਕ ਦਿਫ਼ਾ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ। ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦਾ ਗੁਨਾਹਗਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਵਾਹਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸੰਬੰਧੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸੰਯਮ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡ੍ਰਾਈਵਰ ਦੇ ਕੋਲ ਵੈਧ ਲਾਇਸੈਂਸ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ ਤੇ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਈ ਅਯੋਗ ਨਾ ਹੋਵੇ।

(4) ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ, ਫਿਰ ਵੀ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਫ਼ਾ (ਵਾਂ) ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਬਲਕਿ ਉਹ "ਉਲੰਘਣਾ" ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਜਿਸਦਾ ਭਾਰ ਉਹਨਾਂ ਉੱਤੇ ਹੋਵੇਗਾ।

(5) ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਭਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਤਥਿਆਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

(6) ਭਾਵੇਂ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਸਬੰਧੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਵੇ, ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਜੇਕਰ ਉਹ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਇੰਨੀ ਮੂਲਭੂਤ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ "ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਦਾ ਨਿਯਮ" ਅਤੇ "ਮੂਲਭੂਤ ਉਲੰਘਣਾ" ਦੇ ਧਾਰਣੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 149(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਲਬਧ ਦਿਫ਼ਾ ਮਿਲ ਸਕਣ।

(7) ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ, ਕਿ ਕਿਆ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਿਕ ਨੇ ਇਹ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡ੍ਰਾਈਵਰ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੈਂਸ (ਚਾਹੇ ਉਹ ਝੂਠਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ) ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ।

(8) ਜੇਕਰ ਹਾਦਸੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਐਕਸਪਰੀਅਨਸ ਲਾਇਸੈਂਸ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕਰਜ਼ਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ।

(9) ਧਾਰਾ 165 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਧਾਰਾ 168 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਣਾਈ ਗਈ ਦਾਅਵੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਮੋਟਰ ਵਾਹਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਜਾਂ ਤੀਸਰੇ ਪੱਖੀ ਦੇ ਮਾਲ ਅਤੇ ਸੰਪਤੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਦਾਅਵੀ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ, ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਡ੍ਰਾਈਵਰ ਦਰਮਿਆਨ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਲਈ ਦਾਅਵੀ ਦਾ ਨਿਰਣਯ ਅਤੇ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਉਪਲਬਧ ਦਿਫ਼ਾ ਜਾਂ ਦਿਫ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਅਧੀਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦਰਮਿਆਨ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦਰਮਿਆਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅaward ਸੇਮ ਰਾਹੀਂ ਲਾਗੂ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸੇ ਧਾਰਾ 174 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅaward ਦੀ ਲਾਗੂ ਅਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(10) ਜੇਕਰ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਨਿਰਣਯ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 149(2) ਅਤੇ ਉਪਧਾਰਾ (7) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣੀ ਦਿਫ਼ਾ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਵਸੂਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੀਸਰੇ ਪੱਖੀ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਇਹ ਨਿਰਣਯ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਕਲੈਕਟਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 174 ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਰੇਵਨਿਊ ਦੇ ਬਕਾਇਆ ਵਸੂਲੀਆਂ ਲਈ। ਇਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 168 ਦੇ ਉਪਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ, ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਵਾਰਡ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(11) ਉਪਧਾਰਾ (4) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਉਪਧਾਰਾ (5), ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਨ, ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਇਹ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬੀਮਾਕਾਰ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਕਮ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਵੱਲੋਂ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਖਿਲਾਫ ਕਲੇਮ ਅਤੇ ਦਿਫ਼ਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਦਰਖ਼ਾਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਤੱਥ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਲੇਮ ਦਾ ਨਿਰਣਯ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਲੇਮ ਦੇ ਨਿਰਣਯ ਵਿਚ ਦੇਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

(ਹਾਈਲਾਈਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)

7. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰੇ ਕਿ ਡ੍ਰਾਈਵਰ ਕੋਲ ਸਹੀ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੰਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਡ੍ਰਾਈਵਰ ਕੋਲ ਸਹੀ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੰਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਤੀਸਰੇ ਪੱਖੀ ਖਤਰੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ "ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ" ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਡ੍ਰਾਈਵਰ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਡ੍ਰਾਈਵਿੰਗ ਲਾਇਸੰਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।
8. ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸੁਪਰਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਗਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਨੇਸ਼ਨਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੋ. ਲਿਮਟਿਡ. ਵਿ. ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ ਧੂਤ, (2007) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 700 ਵਿੱਚ, ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ "ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤੀਸਰੇ ਪੱਖੀ ਖਤਰੇ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਤੀਸਰੇ ਪੱਖੀ ਖਤਰੇ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਰਕਮ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਸੋਚੇ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ।" ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕੁਮਾਰੀ ਵਿ. ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਦੇਵ ਅਤੇ ਹੋਰ (2008) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 193 ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ।
9. ਪੂਰਨਤਾ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਮੁੱਢਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਪਰਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀਆਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨੇਸ਼ਨਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੋ. ਲਿਮਟਿਡ. ਵਿ. ਬੋਮਮਿਤੀ ਸੁੱਭਯਾਮਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2005) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 243 ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਡਜ਼ ਵਾਹਨ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਵਿਜ਼ੀਟ ਮਾਲੀ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।
10. ਓਰੀਐਂਟਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੋ. ਲਿਮਟਿਡ. ਵਿ. ਬ੍ਰਿਜ ਮੋਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2007) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 56 ਵਿੱਚ, ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਇੱਕ ਟਰੈਕਟਰ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਟ੍ਰਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸਫਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਭੱਟੀ ਤੱਕ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਟਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਲੀ "ਕਿਸਾਨੀ ਕੰਮਾਂ" ਲਈ ਵਰਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਲਈ ਟਰੈਕਟਰ ਦਾ ਬੀਮਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ।

ਸੁਪਰਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 142 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਪਾਵਰ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰਦਿਆਂ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ/ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਟਰੈਕਟਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਏ।

11. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, 'ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ' ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਨੇਸ਼ਨਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੋ. ਲਿਮਟਿਡ. ਵਿ. ਪਾਰਵਥਨੇਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 8 SCC 785 ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਰਿਫਰੈਂਸ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਸਹੀਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 142 ਦੇ ਤਹਤ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਰਵਥਨੇਨੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੁਪਰਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 142 ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਜੇ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਕੋਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 142 ਦੇ ਤਹਤ ਕ਼ੋਟ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।** ਇਸ ਪਾਰਵਥਨੇਨੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਿਫਰੈਂਸ ਨੂੰ 17.09.2013 ਨੂੰ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਖੁਲਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।
12. ਚੁਕਿ ਪਾਰਵਥਨੇਨੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਰਿਫਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਾਮਲਾ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁਲਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ ਧੂਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਲਾਗੂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸੇ ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਸੁਪਰਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਵਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਲਕਸ਼ਮੀ ਨਰਾਇਣ ਧੂਤ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਹਸਤਕਸ਼ੇਪ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਮੁੜ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

13. ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਰਕਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਓਰੀਐਂਟਲ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੋ. ਲਿਮਟਿਡ. ਵਿ. ਨਾਂਜੱਪਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (2004) 13 SCC 224 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "...ਇਹ ਕਿ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਬੀਮਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਰਕਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿੰਗ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵਿਚਕਾਰ ਦਿਓ ਗਏ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਮਾਲਕ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਤੇ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੱਲ ਹੋਇਆ ਹੈ।"

14. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨੂੰ Rs.4,94,700/- ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਪੀਲ جزوی ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਦਾਅਵੀਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਧੀਕ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਸੰਚਿਤ ਬਿਆਜ ਦੇ ਨਾਲ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਇਨਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਇਸੇ ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਲਏਗੀ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ

ਅਪੀਲ ਜ਼ਬਾਬੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Megha Tak

Advocate Megha Tak